CYMDEITHAS HANES PLAID CYMRU

Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 16 Medi 2025 trwy Zoom

Yn bresennol Dafydd Griffiths, Meri Griffiths, Stephen Thomas (Tr), Dafydd Williams (Cad), Penri Williams, Eluned Bush (Ysg). Wnaeth Brian Thomas trio ymuno yn y cyfarfod ond methodd oherwydd anawsterau technegol

Ymddiheuridau Hywel Williams

Cyfeiriodd y Cadeirydd at farwolaeth y diweddar Alan Jobbins a fu'n hanfodol wrth sefydlu'r Gymdeithas a'i datblygiad yn y swyddi o Ysgrifennydd a Thrysorydd dros lawer o flynyddoedd.

Cofndodion y cyfarfod diwethaf- Fe'u cymerwyd fel cofnod cywir gyda chywiriad I sillafiad enw Aled Eirug

Materion yn codi o'r cyfarfod diwethaf

- Noson gydag Aled Eirug yn trafod ei lyfr ar Dafydd El. Mae Vaughan Roderick wedi cytuno i arwain y drafodaeth
- Derbyniwyd teyrnged I Emrys Roberts oddiwrth Ben Jones ac mae ar gael ar wefan y Gymdeithas.Nid yw'r un oddiwrth Dafydd Wigley wedi dod i law
- Mae'r ddolen i lyfryn Alan Sandry ar Saunders Lewis yn awr ar gael ar wefan y Gymdeithas
- Mae trawsysgrifiaid o areithiau Kiera Marshall a Dafydd Wigley yn y digwyddiad ym Mhwllheli ar gael ar wefan y Gymdeithas gyda'r lluniau a dderbyniwd oddiwrth Hywel Williams

Gohebiaeth

- Oddiwrth Cymdeithas Dic Penderyn am achlysur i gofio ei crogi. Anfonwyd y manylion at ein haelodau.
- Oddiwrth Glyn Tomos am y gyfrol roedd ef yn paratoi ar HR Jones yn ofyn am gymorth ariannol i'w chyhoeddu. Penderfynwyd anfon £200 ato fel cyfraniad at gostau.
- Oddiwrth Ifan Prys, Rondomedia am wybodaeth ar ffotograffau Gwynfor Evans ar ein gwefan. ar gyfer darllediad o Dechrau Canu Dechrau Canmol. Anfonwyd atebion iddo gan yr Ysgrifennydd a Penri Williams.
- Oddiwrth Adam Burns, Gwasg Prifysgol Cymru yn gofyn gyda phwy mae'r hawlfraint i'r lluniau yn llyfr Hywel Davies, am fod y llyfr bydd yn cael ei ailgyhoeddi. Gwnaeth yr Ysgrifennydd a Phrif Weithredwr y Blaid ateb ei gwestiwn yn foddhaol.
- Oddiwrth Philip Lloyd gyda llun o siaced lwch llyfr JE. Wnaeth yr Ysgrifennydd ei anfon at PW ar gyfer ein gwefan.
- Oddiwrth ITV Cymru ar ganmlwyddiant y Blaid, a ddanfonwyd ymlaen yn briodol gan yr Ysgrifennydd.
- Oddiwrth WorldMicroFilms drwy Ty Gwynfor. Penderfynwyd cael cyfarfod yn syth ar ol yr is-etholiad Caerffili rhwng Cadeirydd a Thrysorydd y Gymdeithas a Phrif Weithredwr a Thrysorydd y Blaid er mwyn cytuno ar y ffordd orau i symud ymlaen ac yna anfon ein penderfyniad at y cwmni.

Arian - £2885 yn y Cyfrif. Un aelod newydd ers y cyfarfod diwethaf

Adolygiad o'r digwyddiadau hyd yma eleni

- Lansiad llyfr Arwel Vittle a Gwen Griffiths yn llwyddianus ond roedd y niferoedd yno yn sylweddol llai na'r rhai a oedd wedi bwcio lle.
- Darlith ddiddorol yn yr Eisteddfod gan Ieuan Wyn Jones - wedi ei recordio ac ar gael ar wefan y Gymdeithas gyda thrawsysgifiadau yn y Gymraeg a'r Saesneg. Ystafell orlawn gyda rhai tu allan a oedd yn methu dod mewn

Digwyddiadau am weddill 2025

- Noson gydag Aled Eirug. Bydd yr Ysgrifennydd yn cyhoeddi'r digwyddiad mewn lleoedd priodol.

- Cynhadledd Abertawe Nid yw'n bosibl i ni gael bwrdd ond bydd ein baneri yn cael eu rhoi i fyny
- Bydd yr Ysgrifennydd yn rhannu'r wybodaeth am ddarlith flynyddol Archif Wleidyddol y Lyfrgell Genedlaethol ymlith ein haelodau.Mae'r Llyfrgell wedi cyhoeddi Llinell Amser y Blaid (1925-2025) yn ol y disgwyl (gyda dolen ar wefan y Gymdeithas)

Cynlluniau ar gyfer 2026

- Eisteddfod y Garreg Las 2026.Bydd y swyddogion yn archwilio siaradwyr posibl ar DJ Willams erbyn y cyfarfod nesaf.

Unrhyw fater arall

- Bydd y Cadeirydd yn cyslltu gyda Sion Jobbins er mwyn i'w deynged i'w dad gael ei rhoi ar wefan y Gymdeithas ar y cyd gyda geiriau twymgalon y Cadeirydd ei hun.
- Bydd yr Ysgrifennydd yn anfon cydymdeimlad ar ran y Gymdeithas i Catherine Jobbins a'r teulu.
- Bydd y Cadeirydd a'r Ysgrifennydd yn cysylltu gyda rhywun am deyrnged i Huw John ar gyfer y wefan.
- Derbyniodd yr Ysgrifennydd monoprint o "Y Tangnefeddwyr "gan Aneirin Jones a rhai lyfrynnau gan Catherine Jobbins. Mae hi wedi trefnu i'r monoprint gael ei werthu mewn ocsiwn a hwylysir gan Dafydd Wigley yn Nghaernarfon i godi arian ar gyfer etholiad 2026 a bydd hi'n cysylltu â phobl a allai fod â diddordeb yn y llyfrynnau
- Dywedodd PW wrth y cyfarfod am gerflun Saunders Lewis yn archifau Prifysgol Caerdydd. Penderfynwyd rhoi gwybodaeth i Rob Phillips yn LLGC am ei fodolaeth ac efalle byddent am ymchwilio i'r posibilrwydd o fenthyciad ar gyfer eu harddangosfa yn y Llyfrgell.

Dyddiad y cyfarfod nesaf- 9 Rhagfyr 2025 am 5.30pm trwy Zoom

PLAID CYMRU HISTORY SOCIETY

Minutes of meeting held on 16 September through Zoom

Attendees Dafydd Griffiths, Meri Griffiths, Stephen Thomas (Tr), Dafydd Williams (Ch) Penri Williams, Eluned Bush (Sec). Brian Thomas tried to join the meeting but failed because of technical difficulties

Apologies Hywel Williams

The Chair reminded attendees of the recent death of Alan Jobbins who was instrumental in establishing the Society and its development in the roles of Secretary and Treasurer over many years.

Minutes of last meeting- accepted as correct with correction of spelling of Aled Eirug's name

Matters arising from last meeting

- Evening with Aled Eirug discussing his book on Dafydd El. Vaughan Roderick has agreed to lead the discussion
- The tribute to Emrys Roberts by Ben Jones was received and is now on the Society's web site. That from Dafydd Wigley has not been received.
- The link to Alan Sandry's booklet on Saunders Lewis is now available from the Society's web-site.
- Transcripts of the speeches by Kiera Marshall and Dafydd Wigley at the event in Pwllheli are now on the Society's web site together with photographs provided by Hywel Williams

Correspondence

- From The Dic Penderyn Society about an event to remember his hanging. The secretary sent details to our members

- From Glyn Tomos on the book he is writing on HR Jones and asking for financial help in publishing it. It was decided to send £200 towards its cost.
- From Ifan Prys, Rondomedia for information on photographs of Gwynfor Evans on our web site for Dechrau Canu Dechrau Canmol broadcast. The Secretary and Penri Williams provided answers
- From Adam Burns, University of Wales Press asking who held the copyright of photographs in Hywel Davies book because they were re-publishing it. The Secretary and the Chief Executive of Plaid Cymru dealt with his question satisfactorily
- From Philip Lloyd with a picture of the loose cover of JE's book. The Secretary sent it to PW for our web site
- From ITV Wales on Plaid's centenary that was forwarded appropriately by the Secretary.
- From WorldMicroFilms via Ty Gwynfor. It was decided to organise a meeting immediately after the Caerphilly by election with the Chair and Treasurer of the Society and the Chief Executive and Treasurer of the Party to agree a way ahead and then contact the company with the decision

Finance

£2885 in the account. One new member since last meeting

Review of events to date this year

- Launch of Arwel Vittle and Gwen Griffiths book was successful but the number of attendees was significantly fewer than the number who had booked a place
- Interesting lecture at the Eisteddfod by Ieuan Wyn Jones – it was recorded and is available on the Society's web site with transcripts in Welsh and English. A full room with people outside unable to get in

Events for remainder of 2025

- Evening with Aled Eirug The secretary will publicise the events in appropriate locations
- Swansea Conference. It is not possible for us to have a table but our banners will be put up
- The Secretary will circulate details of the Welsh political Archive's annual lecture at the National Library among our members.

Plans for 2026

- North Pembrokeshire Eisteddfod Officers will research possible speakers about DJ Williams by the next meeting.

Any other business

- The Chair will contact Sion Jobbins for his tribute to his father, Alan, for inclusion in the Society's web site alongside the Chair's own appreciation.
- The Secretary will send condolences on behalf of the Society to Catherine Jobbins and the family
- The Chair and the Secretary will contact someone for a tribute to Huw John for the web site
- The Secretary received a monoprint of "Y Tangnefeddwyr" by Aneirin Jones and some booklets from Catherine Jobbins. She has arranged for the monoprint to be sold at an auction facilitated by Dafydd Wigley in Caernarfon to raise funds for the 2026 election and will contact people who may be interested in the booklets
- PW told the meeting about the bust of Saunders Lewis in the archives of Cardiff University, It was decided to inform Rob Phillips at NLW of its existence and whether they would be interested in exploring the possibility of a loan for their exhibition at the Library.

Date of next meeting 9 December 2025 at 5.30pm through Zoom